

HOLLYWOODS FULDE ONKEL

Gennem mere end 30 år har **OLIVER STONE** bidt sig fast i struben på USA's selvforståelse med film om krig, grådighed, vold og nu Edward Snowden. **HENRIK NORDSKILDE** møder en mand, der i virkeligheden gerne vil passe ind – jo, den er god nok – men bliver ved med at ødelægge den gode stemning.

F N AFTEN I EFTERÅRET 1967 gik 120 unge amerikanske mænd om bord i et transportfly i Californien med bevidstheden om, at de måske ikke kom hjem i live. Oliver Stone kunne ikke vente med at komme af sted. Han havde ikke alene droppet sine studier på prestigefulde universitetet Yale, han havde også meldt sig frivilligt og insistere på infanteritjeneste i Vietnam. Under den militære træning havde han ellers fået mulighed for at komme på officersskole i stedet for at blive udsendt, men han havde været bestemt over for repræsentanterne fra U.S. Army:

”I skal ikke sende mig til Tyskland eller Korea eller sådan noget. Jeg vil til Vietnam.”

Han troede på USA's antikommunistiske udenrigspolitik, han ville væk fra skuffelserne

hjemme i USA, og han ville vise sin far, at han nu var en mand. For at markere det sidste røg han sit livs første cigaretter under den 13.000 km lange rejse til Vietnam.

Han havde været bekymret for, om de amerikanske tropper snart ville blive trukket hjem, og han dermed ville miste muligheden for at overlade det til krigen, om han skulle leve eller dø. Han havde flere gange stået med barberkniv i hånden og stirret på sig selv i badeværelsesspejlet. En anden gang havde han undersøgt, hvordan han kunne blive lejesoldat i Belgisk Congo. Men nu var han afklaret, Vietnam skulle afgøre sagen. Døde han, var det meningen, at det skulle være sådan, og overlevede han, ville han måske have vundet respekten fra den far, der havde kaldt ham en bum og stærkt kritiseret sin søn for i månedsvis at ignorere forelæsningerne på Yale University. I stedet havde sønnen været besat af at færdiggøre en 1.400-siders roman, 'A Child's Night Dream', der er en fortælling om en begavet, men plaget ung mand, der forsøger at tage livet af sig selv på 18 forskellige måder. Bogen blev afvist af samtlige forlag, han henvendte sig til. De mente alle, at den var forfærdelig. Én forlægger strakte sig til, at det var skrevet enten af et geni eller en galning. Fra et andet forlag var beskeden mindre nuanceret: ”Det er noget værre lort.”

I ren frustration smed forfatteren en del af manuskriptet i East River i New York. Han var rasende, både på forlagene og på sig selv. Og så meldte han sig frivilligt. Måske ville han endda finde fred i at være et nummer i rækken i stedet for at føle sig som en outsider, som han havde gjort i de fire år på kostskolen Hill og senere på Yale.

Transportflyet landede i Vietnam 16. september 1967, dagen efter Oliver Stones 21-års fødselsdag – som han aldrig oplevede, fordi flyet krydsede datolinjen på turen fra USA. Stone blev udstationeret nær grænsen til Cambodia som en del af Bravo-kompagniet og vidste med det samme, at han havde begået en fejltagelse. Det gik op for ham, at der ikke var noget højere mål for soldaterne – det var hver mand for sig selv. De var demoraliserede, og der var som regel ingen hjælp at hente hos de mere erfarne soldater: ”Værsgo, knægt, her er en machete, du går forrest ind i junglen.”

Et citat, han havde hørt engang, *Hell is the impossibility of reason*, kørte i hovedet på ham. Oliver Stone blev i de næste 15 måneder til et andet menneske. Han blev vred og indigneret, men også 'vækket', som han selv kalder det. Og det skulle verden komme til at opdage de næste mange år.

OLIVER STONE

► Født 15. september 1946 i New York som søn af Louis Stone og den studerende Jacqueline Goddet fra Frankrig, som Louis Stone mødte i Paris, da han var udsendt som soldat. De blev skilt, da sønnen var i teenageårene.

► Oliver Stone er gift med Chong Stone, en sydkoreansk immigrant, som han mødte, da hun havde job på en restaurant i New York. Sammen har de en datter. Ægteskabet er Oliver Stones tredje, og han har to sønner fra andet ægteskab.

► Hans roman 'A Child's Night Dream', som blev afvist af forlagene i 60'erne, redigerede han senere ned fra 1.400 til 236 sider. I 1997 blev den udgivet på forlaget St. Martin's Press.

KNAP 50 ÅR SENERE sidder Oliver Stone tungt i en sofa på et hotel i München. Han har jetlag og skal mande sig op til væg til væg-interviewaftaler med internationale medier om sin nye film om whistlebloweren Edward Snowden. Jakkessættet er blåt, slipset er i samme farve som håret, der engang var sort, og hørelsen er ikke helt skarp hos den snart 70-årige mand, når han får beskeder fra PR-folkene om resten af dagens program.

Han taler selv lavt og langsomt med en bedstefarrund basstemme, men han har en intens mimik. Indimellem lægger han hovedet på skrå, når han tænker over en formulering, eller han kniber øjnene hårdt sammen med korte intervaller, når han leder efter et navn eller et årstal i hukommelsen. Uopfordret fortæller han om dengang, han besøgte Danmark i midten af 50'erne, som præ-teenager. Den unge Oliver Stone cyklede rundt på Sjælland – "der var mange flotte piger" – og besøgte Tivoli. "Hvordan er Tivoli i dag, bliver det fornyet?" spørger han.

Og lige dér kunne han gå for at være et høfligt konverserende medlem af en fornem konservativ klub. Manden har da også vundet tre Oscars, laver film, der holder både budget og tidsplan, og ikke mindst film, der tjener penge. Men Stone er ikke medlem af det fine selskab. Han er blevet smidt i fængsel for smugling af vietnamesisk pot fra Mexico til USA, har haft et solidt forbrug af kokain og LSD plus det løse, han er blevet hårdt kritiseret af både højrefløjen og – måske mere overraskende – også venstrefløjen for sit arbejde med spille- og dokumentarfilm. Oven i hatten har han fornærmet og provokeret på sin vej, både som privat og offentlig person. Fx dengang han udtalte, at jøder havde for stor magt over medierne i USA (Stone sagde senere, at det, han mente, var, at Israel havde for stor indflydelse på amerikanske medier), eller dengang til en fest i slut-70'erne, hvor en af hans venner oplevede, hvordan Stone, der for nylig havde vundet sin første Oscar, fuldstændig smadrede ethvert tilløb til at følge sociale konventioner. Festens værtinde troede, at hun havde en morsom samtale med Oliver Stone, indtil han sagde: "Jeg griner ikke med dig, jeg griner ad dig," og begyndte at køre på nogle hippier, der deltog i festen: "Kom nu, hvad er jeres forhold til vores land?"

Igen havde han bevist, at han ville være en sikker nomineret, hvis man kunne vinde en Oscar for at træde folk over tæerne. Men selv Oliver Stone kan få nok af modstand. Det lignede ellers en oplagt Stone-film at portrættere whistlebloweren Edward Snowden, der afslørede amerikanske myndigheders muligheder for at overvåge alle fra helt almindelige borgere til forbundskansler Angela Merkel. Men han tøvede. Han havde netop været igennem et opslidende forløb, hvor han måtte opgive at lave en film om Martin Luther King Jr., fordi Kings pårørende ikke brød sig om manuskriptet, der bl.a. omhandlede utroskab. I stedet ville de og filmselskaberne have, hvad Oliver Stone kalder en Disney-version,

af borgerrettighedsforkæmperens liv. På Twitter skrev Stone: "De kvæler manden og sandheden," om de personer, der ville beskytte Kings omdømme. Oliver Stone rider situationen op med en stemme, der falder i styrke, jo mere han nærmer sig pointen.

"Jeg havde lige brugt 4-5 måneder af mit liv på det manuskript, men filmen kunne simpelthen ikke blive til noget ..." siger han og sukker det sidste af sætningen ud: "... fordi det var for kontroversielt."

Han lyder dog mere konstaterende end opgivende, for han ved det godt og siger, at det ikke generer ham, ikke længere i hvert fald: At han stort set altid bliver præsenteret som en af verdens mest kontroversielle filmskabere. Selv synes han ikke, at hans film burde blive set som kontroversielle, og i øvrigt gavner det ikke filmene at få det stempel, mener han. Gennem årene er han bl.a. blevet kritiseret for at tilpasse historien til sin egen verdensanskuelse – "konspirationsgalning," siger nogle om 'JFK', 'Nixon' og hans dokumentarserie 'Untold History of the United States'. Andre mener, at han har fremstillet henholdsvis tyrkere, kinesere og latinamerikanere i et alt for negativt lys i 'Midnight Express', 'Year of the Dragon' og 'Scarface', at han har været så voldsforherligende, >

← Oliver Stone på Filipinerne under indspilningen af 'Born on the Fourth of July' (1989), som skildrer den virkelige historie om Ron Kovic, der blev invalideret efter at være blevet såret i Vietnamkrigen. Projektet faldt på gulvet flere gange gennem årene, men lykkedes til sidst, bl.a. fordi Tom Cruise sagde ja til hovedrollen trods en lav hyre.

→ Stone havde sine sammenstød med Michael Douglas, da de indspillede 'Wall Street' i 1987. Stone mente, at Douglas var sløset og ikke kunne sine – meget lange – replikker godt nok. Efter eget udsagn hadede Douglas sin instruktør, men tilgav ham, da rollen kastede en Oscar af sig.

Oliver Stone med sin tredje, og seneste, Oscar i karrieren, som han modtog i 1990 for instruktionen af 'Born on the Fourth of July'.

at det inspirerede til adskillige mord i virkelighedens verden ('Natural Born Killers'), eller at han burde dømmes for krigsforbrydelser pga. den delvis selvbiografiske 'Platoon'. Og nu kommer 'Snowden' om Edward Snowden, som Stone åbenlyst beundrer, mens kritikerne mener, at Snowdens læk af fortroligt materiale har hjulpet terrorister til at undgå overvågning. Igen har filmskaberens taget fat i et betændt emne, og igen har det været svært at finde filmselskaber, der turde finansiere filmen. Stone kalder det for det hårdeste, han har prøvet i branchen, og noget, han ikke har lyst til at opleve igen.

"Vi ville lave en underholdende film, som Hollywood gerne vil have det, en thriller, men samtidig en film, der tog alvorlige emner op, ligesom de film, jeg har lavet tidligere. Filmselskaberne sagde: 'Vi er vilde med det, vi vender tilbage.' Så tog de ideen med til nogle bestyrelsesmøder og nogle advokater, og så var svaret nej. De ville slet ikke røre det. Jeg tror ikke, at NSA (National Security Agency, red.) har ringet og sagt: 'Det skal I lade være med,' men jeg tror, det var selvcensur og frygt, hvilket er typisk i branchen. Det viser, hvordan det er i USA lige nu. Folk bliver bange for deres egen skygge, bange for at blive sagsøgt og bla bla bla."

Otte dage før første planlagte optagedag var det stadig usikkert, om filmen ville blive til noget. Redningen blev udenlandske produktionsselskaber, bl.a. fra Tyskland, hvor store dele af filmen er optaget, og et australsk forsikrings-selskab, der accepterede at tegne en forsikring mod sagsanlæg. Oliver Stone kalder processen for et mareridt, men siger også, at det ganske enkelt ikke er en mulighed for ham at lave film, der er mere pæne og ufarlige.

"Jeg ville ikke vide, hvordan man laver sådan en film, men det er *the American way*. Ingen kontroverser," siger han stille.

BALLADE-CV

Oliver Stone har siden 70'erne været involveret i mere end 30 film som instruktør, producer eller manuskriptforfatter. Her er et udvalg af dem, han har fået mest skældud for – mange af dem er samtidig blandt hans største succeser.

1978

'MIDNIGHT EXPRESS'

Oliver Stone vandt en Oscar for manuskriptet baseret på en selvbiografi af Billy Hayes, der flygtede fra et fængsel i Tyrkiet, hvor han havde udsigt til at afsone en livstidsdom for hashsmugling. Filmen er også inspireret af Oliver Stones oplevelser i et fængsel i San Diego, hvor han sad inde i nogle uger, da han blev taget ved grænsen til Mexico med marihuana på sig. 'Midnight Express' blev kritiseret voldsomt i Tyrkiet for at fremstille tyrkere som korrupte og barbariske. De tyrkiske myndigheder protesterede til de lande, hvor filmen blev vist, og også Amnesty International tog afstand fra den.

1983

'SCARFACE'

Oliver Stones manuskript (som er baseret på filmen 'Scarface' fra 1932) om kampen om nar-komarkedet i Miami blev hovedsagelig optaget i Los Angeles, fordi myndighederne i Miami var bange for en negativ indflydelse på turistindustrien. Under

optagelserne kritiserede eksil-cubanere filmen for en stereotyp fremstilling af cubanerne i Florida som kriminelle. Derfor kan man i rulleteksterne læse, at filmen ikke er repræsentativ for det cubansk-amerikanske samfund.

1986

'PLATOON'

Efter ca. 10 års tilløb lykkedes det endelig Stone at realisere sin fortælling om at være amerikansk soldat i Vietnam. Filmen blev kritiseret af Vietnamveteraner for at vise soldater, der røg marihuana, med vilje skød hinanden og skød civile, men Stone holdt fast i, at filmen skildrede virkeligheden. Fra venstrefløj blev filmen kritiseret for at glorificere USA's handlinger, mens studerende på universitetet UCLA i Californien uddelte en pamflet, hvor der stod, at Stone var en krigsforbyder.

1991

'JFK'

Med filmen om drabet på John F. Kennedy fik Oliver Stone for alvor skabt sig et omdømme som konspirationsteoretiker. I filmen er bl.a. banker, olieselskaber og militæret involveret i mordet. Selv sagde Stone inden premieren, at filmen var historieundervisning. Siden har han modereret det til, at 'JFK' var en dramatiseret version af virkeligheden

lavet i den ånd at fortælle sandheden. Filmen førte i 1992 til en høring i kongressen, hvor Oliver Stone var blandt de afhørte, og filmen var medvirkende til en lov, der foreskriver, at alle myndighedernes dokumenter om drabet skal offentliggøres senest 25 år efter vedtagelsen af loven (dvs. i efteråret 2017) – medmindre den siddende præsident modsætter sig det.

Oliver Stone under høringen i kongressen i 1992.

1994

'NATURAL BORN KILLERS'

Baseret på en historie af Quentin Tarantino skrev og instruerede Oliver Stone filmen om Mickey og Mallory, der tager på roadtrip og stort set skyder alle på deres vej, 55 personer helt nøjagtigt, og bliver mediestjerner. Stone lavede filmen som kommentar til amerikanske mediers svælgen i vold som

underholdning. Filmen blev beskyldt for at have inspireret til flere drab, bl.a. skoleskyderiet på Columbine High i 1999 og to drab i 1995, hvor en mand og en kvinde havde set filmen gentagne gange, inden de gik ud for at slå ihjel. Et af ofrene, der blev invalid, sagsøgte Oliver Stone og filmselskabet, men sagen blev endegyldigt afvist i 2002.

2003

'COMANDANTE'

To uger før HBO havde planlagt at vise Oliver Stones dokumentar om Fidel Castro, aflyste tv-stationen visningen, efter at Cuba havde henvillet tre cubanere, der forsøgte at flygte, samt smidt 70 politiske modstandere i fængsel. Filmen fik senere premiere på Sundance-filmfestivalen.

2012

'UNTOLD HISTORY OF THE UNITED STATES'

Stone producerede dokumentarserien, hvor han sammen med en historieprofessor fx kritiserer, at USA a-bombede Japan under anden verdenskrig. Serien er blevet kritiseret for bl.a. at nedtone Stalins handlinger og desuden rumme faktuelle fejl. Stone mener, at "ingen progressive mennesker" har kritiseret serien.

"Folk kan være uenige i vores konklusioner, men ikke i de fakta, vi nævner. Serien giver et mere rigtigt billede end det, vi lærer børnene i skolen, som er et H.C. Andersen-eventyr om, at USA er et enestående land."

Oliver Stone blev dekoreret to gange for sin indsats i Vietnam. Han modtog både en Bronze Star og et Purple Heart. Førstnævnte for at angribe en vietnamesisk skyttegrav med en granat – en situation, der er skildret i 'Platoon'.

VIETNAM MÅTTE den unge Oliver Stone indse, at han havde taget fejl. Både omkring, hvordan det ville være at komme i krig, og hvordan han ville blive opfattet af de andre soldater. Hans håb om ikke længere at være en outsider slog fejl, for nok havde han samme uniform på som de andre, men den kunne ikke skjule, at han, ligesom under de fire år på kostskolen Hill og på Yale, skilte sig ud. På Hill og Yale havde han haft hjemme og følt sig fremmedgjort over for den behårde karrieretankgang. I Vietnam var han fremmedgjort, fordi han kom fra en velhavende familie – hans far tjente sine penge som børsmægler på Wall Street – han kunne lide klassisk musik, og de andre soldater, der ofte kom fra lavere sociale klasser, bemærkede, at han satte sig og skrev om sine oplevelser, hver gang der var lejlighed til det. Notaterne måtte han droppe, efter de var blevet gennemblødt og ulæselige i regntiden. I stedet begyndte han at dokumentere sine oplevelser ved at fotografere, og det var de erfaringer, som grundlagde hans interesse for at lave film. Vietnam nærrede også hans indignation, oprør og trang til at råbe det ud til verden, hvis han oplever hykleri eller ubehagelige sandheder, der bliver holdt skjult, og det var en anden Oliver Stone, der i 1968 efter 15 måneder i Vietnam vendte tilbage til USA. Et USA, der til hans store irritation ikke var særlig optaget af krigen. Der var økonomisk fremgang, og Stone oplevede, at folk havde travlt med at gøre karriere og tjene penge mere end at forholde sig til krigen. Hans nye had til hjemlandet blev styrket, da han kort efter sin hjemkomst blev smidt i fængsel i San Diego for at smugle en mindre mængde marihuana til eget brug over grænsen fra Mexico. Han risikerede 5-25 års fængsel, men et opkald og en pengeoverførsel fra hans far til en advokat fik Oliver Stone ud af fængslet efter nogle uger. Manden, der tog af sted til Vietnam som patriot, var efter eget udsagn blevet anarkist og radikaliseret. Han har sammenlignet det med Robert De Niros indebrændte og sprængfarlige karakter Travis Bickle i 'Taxi Driver'.

"Jeg var gået med i De Sorte Pantere (borgerrettsorganisation anset af FBI for at være terrorister, red.), hvis de havde spurgt. Jeg var klar til at slå ihjel," sagde han senere om den periode.

"Problemet var ligegyldigheden. Og problemet var, at enten går et land i krig eller ej. Men her var det de fattige og værnepligtige, der var sendt i krig, mens dem, der gik på college, kunne blive hjemme. Det splittede landet."

OLIVER STONE BEGYNDTE på filmskole i New York i 1969. Han var ofte kæk og sarkastisk over for de andre studerende, når han overhovedet talte med dem. Han var ældre end de andre og havde en anden bagage end dem med sine erfaringer fra Vietnam. Han holdt sig mest for sig selv, mens han puklede løs med at skrive manuskripter, bl.a. med relation til Vietnamkrigen. Alligevel tog det flere tilløb og otte år, fra han kom hjem fra krigen, før manuskriptet til 'Platoon' blev skrevet. I mellemtiden arbejdede han bl.a. som bud og taxachauffør og fik også realiseret et par mindre filmprojekter, fx skrækfilmen 'Seizure'.

Han indså på et tidspunkt, at det var nu eller aldrig. Han risikerede at glemme for mange detaljer til at kunne skrive manuskriptet, og han mente desuden, at der manglede en realistisk film om krigen. I løbet af nogle få uger i 1976, hvor han tastede løs på sin billige skrivemaskine, fik han skrevet manuskriptet så tæt på virkelighedens begivenheder som muligt. Han ændrede et par navne og tog sig et par kunstneriske friheder, for at fortællingen skulle hænge sammen, men ellers er det hans nøgterne beskrivelser af drab, død, regn, slanger, myg, miner, napalmbomber og en afstumpethed og ligeegyldighed over for menneskeliv.

Han kalder selv filmen for sin egen kamp for at holde fast i sin menneskelighed, og det tema er han vendt tilbage til flere gange i sine andre film, inkl. 'Snowden'. En hovedperson, der får udfordret sine idealer og må gøre op med sig selv, om han skal rette ind eller følge sin samvittighed. Manuskriptet til 'Platoon' inkluderer amerikanske soldaters drab på civile, voldtægt og afbrænding af landsbyer og skildrer Stone, i skikkelse af Charlie Sheen, der finder ud af, at hverken krigen eller han selv er, som han havde ventet. Men den fortælling var USA ikke moden til i 70'erne, hvor der blev taget tilløb til 'Rambo'-filmene med den utvetydige krigshelt af samme navn.

"Historien er for deprimerende," lød det fra filmbranchen, der ifølge Stone godt kunne lide manuskriptet, men ikke turde gå ind i projektet. 'Platoon' havnede i skrivebordsskuffen og blev først realiseret næsten 10 år senere. I 1979 fik han ellers håb om at slå igennem i Hollywood og få mulighed for at lave sin Vietnam-fortælling. Det år vandt han både en Golden Globe og en Oscar for manuskriptet til 'Midnight Express', baseret på Billy Hayes' selvbiografiske roman om at få en livstidsdom i et tyrkisk fængsel pga. hashsmugling. Så kunne vejen være banet, men selvfølgelig gjorde Oliver Stone det ikke nemt for sig selv. Da han skulle på scenen og modtage sin Golden Globe, var han efter eget udsagn høj på kokain, og han brugte sin taletid på et angreb på amerikansk narkolovgivning og på tv-selskaberne.

1. Tom Cruise med virkelighedens Ron Kovic, som Cruise spiller i 'Born on the Fourth of July', samt instruktør Oliver Stone. Filmen om den invaliderede Kovic, der blev glødende modstander af krigen, vandt fire Golden Globe-priser i 1990.

2. I gyseren 'The Hand' (1981) spiller Michael Caine en tegner, der mister sin ene hånd i en ulykke, hvorefter den afhuggede hånd tilsyneladende begynder at slå folk ihjel. Filmselskabet ville klippe filmen anderledes, end Stone ønskede, men til sidst måtte han bøje sig. 'The Hand' floppede og var et tilbageslag for Stone som instruktør.

3. Oliver Stone hyrede en tidligere marinesoldat til at træne skuespillerne, inden optagelserne til 'Platoon' gik i gang. Willem Dafoe sagde siden om den hårde træning med et minimum af søvn: "Alle tænkte: 'Fuck, hvad er det, jeg er gået med til?'"

4. Joseph Gordon-Levitt (th.) har hovedrollen i 'Snowden', der følger whistleblowerens liv, fra han bliver ansat i efterretningstjenesten, til han afslører masseovervågningen. Premiere 29. september.

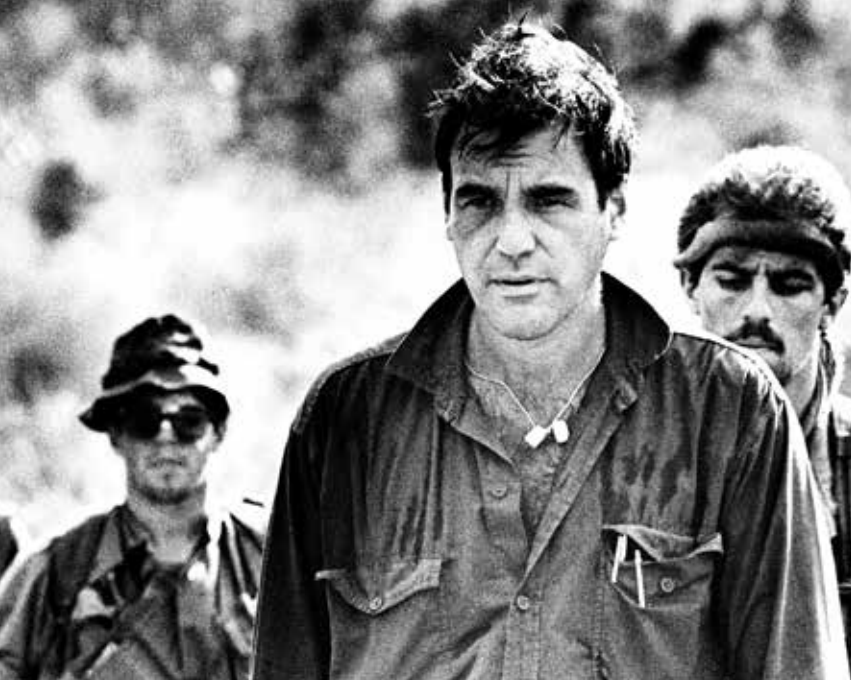
5. Stone i selskab med Sylvester Stallone, hvis film han – ikke overraskende – ikke har meget til overs for, samt Clint Eastwood, hvis søn Scott har en rolle i 'Snowden'.

Oliver Stone vidste ikke, hvad han skulle stille op med sit liv. Tanken om at være forfatter havde han droppet efter afvisningen af romanen. I Vietnam havde han talt med nogle andre soldater om at starte et byggefirma sammen, men de blev spredt ud over USA efter hjemkomsten og mistede kontakten. I stedet tog han stoffer i læssevis. Han røg pot daglig og tog LSD overalt. I undergrundsbanen, på restauranter, og ved en middag hos faderen, som han havde voldsomme sammenstød med, listede han LSD ned i faderens drink. Folk omkring ham bemærkede, at han ikke længere var halvt dreng, halvt mand. Han var blevet hårdere og mere kynisk. Han kunne ikke længere bo hos sin far, og en dag blev han overfaldet i sin opgang i det mindre pæne kvarter, han var flyttet hen i. Oliver Stone fortæller om episoden i biografien 'Stone'.

"Jeg ville slå ham ihjel. Idiotten trykkede en kniv mod min mave og sagde: 'Giv mig dine penge.' Jeg blev bange, fordi jeg vidste, at enten døde han, eller også døde jeg. Men jeg var krigsveteran og havde set døden, og det havde han ikke. Da han så blikket i mine øjne, kunne han se, at jeg var ret *screwed up*, og så blev han bange. Jeg bakkede væk, mens jeg stirrede på ham. Han fulgte ikke efter."

Det var omkring det tidspunkt, at han besluttede, at han var nødt til at skrive et manuskript om sine oplevelser i Vietnam for at slutte fred med sig selv.

"I formidler alt muligt bullshit i stedet for at fortælle sandheden," tordnede han, inden han blev buhet ud og slæbt ned fra scenen.

De andre fra 'Midnight Express'-holdet var rasende.

"Du har ødelagt det for dig selv. Du får aldrig en Oscar," sagde den britiske producer David Puttnam bagefter.

Stone selv har nogle år senere givet udtryk for, at hans tv-transmitterede raseri mod tv-branchen ikke var det smarteste, hvis man skulle holde sig gode venner med de rigtige mennesker. Men det gjorde han sig langt fra umage med i tiden efter

modtagelsen af sin Golden Globe og den Oscar, han, trods alt, vandt et par måneder senere for samme manuskript. Agenten Ron Mardigan fortæller i biografien 'Stone', at Oscar-vinderen havde nultolerance over for situationer, hvor det forventedes, at han skulle være flink.

"Han fornærmede de forkerte mennesker, specielt i perioden, hvor han tog mange stoffer. Den korteste afstand for ham er en lige linje, og han havde ingen tålmodighed til fx at spille tennis med dem eller den slags politisk bullshit. Men han var klog. Hvis han følte, han kunne nå sit mål ved at være høflig, var han det også," siger Ron Mardigan.

I 1986 lykkedes det at få finansieret 'Platoon' på et lavt budget og uden store stjerner på rollelisten. Men filmen vandt fire Oscars og blev en kommerciel succes. I sin takketale for prisen som bedste instruktør sagde Stone: "Tak for denne Askepot-slutning. Men jeg tror, at I med denne pris siger: 'For første gang forstår vi, hvad der skete derovre, og det skal aldrig ske igen.'"

Han havde fået fortalt sin historie om Vietnam, men var slet ikke færdig med at blive forarget. Og vise det.

PÅ HOTELVÆRELSET i München taler Oliver Stone stadig stilfærdigt, også hvis han bliver konfronteret med noget, han er uenig i. Men han er ikke bange for at ødelægge en evt. god stemning – han afbryder gerne et spørgsmål for at dreje snakken ind på det, han vil tale om, og ved et tidligere interview i dag lavede han en klassisk Stone, som han har demonstreret også ved spørgsmål-svar-seancer foran et publikum. "Det er et dårligt spørgsmål. Hvad er det, du vil vide?" sagde han afdæmpet, men bestemt til journalisten og afventede næste udspil.

Måske er det den hårdhed, han fik med hjem fra Vietnam, der viser sig. På benene og i nakken har han stadig ar fra de to gange, han blev såret, og psykisk har han "formentlig også ar," som han formulerer det.

Vietnam gjorde også Oliver Stone til filmskaber, men hvorfor gå igennem alt besværet og frustrationerne med at skabe de film, der formidler, hvad Stone nu er vred over? Siden 'Platoon' har han bl.a. taget fat i amerikanske mediers fascination af vold i 'Natural Born Killers', i kynismen på Wall Street i filmen af samme navn og i spørgsmålet om, hvorvidt én mand virkelig kunne stå bag drabet på John F. Kennedy, i 'JFK'. Og han har taget sin del af tæskene fra kritikere, der mener, at han er tendentiøs, konspirationsteoretiker og fordrejer virkeligheden.

"Et fælles mål for mine film – hvad skulle det være?" returnerer han let opgivende et spørgsmål om emnet. "Jeg uddanner mig selv, hver gang jeg laver en film," fortsætter han, men er anderledes klar, når han svarer på, om han ser sig selv som outsider.

"Ja," svarer han hurtigt. Og så kommer det fra manden, der som en fuld onkel ved et middagsbord har kritiseret alt fra amerikanske præsidenter til filmikoner som Steven Spielberg ('Saving Private Ryan', der vandt fem Oscars, var *horseshit*), har kaldt Hitler for en nem syndebug og gerne tager nutidige medlemmer af det dårlige selskab, fx Fidel Castro, Vladimir Putin og Kim Jong-un i forsvar:

"Modvilligt må jeg sige, at jeg gerne ville være en del af klubben sammen med drengene, eller hvordan man skal formulere det. Men det er ikke meningen, at det skal være sådan. Hvis man vil være populær, skal man skabe noget, der er behageligt og fornøjeligt."

Den vrede mand har tilsyneladende sluttet fred med, at han er uden for det gode selskab, altid har været det og sandsynligvis altid vil udtrykke noget, der kan blive anset for politisk ukorrekt og kontroversielt. Da han tidligere i år holdt afgangstale for en gruppe studerende på University of Connecticut, kom han ind på alt det 'rigtige' såsom at blive klogere hele livet og lære, at intet kun er sort eller hvidt. Men til sidst kunne han ikke dy sig længere over for forsamlingen, der havde brugt de seneste år med næsen i bøgerne. Med et smil i det ellers alvorlige ansigt og en drillende pegefinger ud i salen sagde han:

"Aflutningsvis vil jeg råde jer til at tage et år fri og lave ingenting. Selv jer asiater. Vær en bums." ■